

نگاه‌اول

شکار شیر در ونیز

ونیز ۷۷ شاهد یکی از موفق‌ترین حضورهای سینمای ایران بود که توانست جایزه بهترین فیلم بخش افق‌ها برای «دشت خاموش» احمد بهرامی، جایزه «مارچلو ماسترویاتی» ویژه بازیگر نوظهور برای روح‌الله زمانی، جایزه فیلمنامه منتقدان مستقل برای «جنایت بی‌دقت» شهرام مکرری جایزه‌بهترین فیلم

بنیادملی محیط زیست ایتالیا جایزه فیپرشی بهترین فیلم بخش افق‌ها بخش‌های جنبی را برای «دشت خاموش» به دست آورد. جوایزی که مجموع جوایز سینمای ایران از این رویداد سینمایی را به ۵۷ رساندند. با این حال، هنوز هم مهم‌ترین موفقیت‌های سینمای ایران در ونیز در سال ۲۰۰۰ در پنجاه و هفتمین دوره این رویداد رقم خورده که جعفر پناهی با فیلم «دایره» برای اولین و آخرین بار توانست شیر طلایی بهترین فیلم جشنواره را برای سینمای ایران به ارمغان آورد. این فیلم در آن سال، پنج جایزه دیگر نیز در ونیز دریافت کرد که جایزه فیپرشی، جایزه یونسف و تقدیرنامه کلیسای جهانی در این بین مهم‌ترین بودند.

در تاریخچه حضور سینمای ایران در فستیوال ونیز آمده که تاکنون ۱۶ فیلم ایرانی در قدیمی‌ترین جشنواره سینمایی جهان حضور یافته و موفق به کسب ۵۷ جایزه شده‌اند که از این بین ۴۶ جایزه برای فیلم‌های تولیدی ایران و ۱۰ جایزه برای فیلم‌های غیرایرانی سینماگران ایرانی بوده‌است.

از دیگر جوایز مهم سینمای ایران در جشنواره ونیز می‌توان به سه جایزه بزرگ هیأت داوران، فیپرشی و هیأت داوران جوان در سال ۱۹۹۹ برای فیلم «باد ما را خواهد برد» عباس کیارستمی و جایزه بهترین فیلمنامه ونیز در سال ۲۰۱۴ برای فیلم «قصه‌ها» ی رخشان بنی‌اعتماد اشاره کرد. □

دیالوگ

ونیز به روایت کارگردان «دشت خاموش»

باید از تحریم می‌گفتیم

شاید بتوان گفت که امسال موفق‌ترین فیلم ایرانی فستیوال ونیز «دشت خاموش» ساخته احمد بهرامی بود که جایزه بهترین فیلم بخش «افق‌ها» را به دست آورد. کارگردان این فیلم حضور فیلمش را در ونیز امسال یک حضور موفق می‌داند: «ما سه جایزه گرفتیم؛ جایزه اتحادملی ایتالیا، جایزه فیپرشی که فدراسیون بین‌المللی منتقدان سینما اهدا می‌کند و سال گذشته هم به «افسرو جاسوس» رومن پولانسکی رسید و جایزه بهترین فیلم بخش افق‌ها».

احمد بهرامی از خودرودهای منتقدان رانسبت به فیلمش مثبت می‌داند: «بعد از نمایش اصلی فیلم در کاخ جشنواره شاید بیش از سه دقیقه همه تماشاچیان ایستاده برای مادست زدند. همه ما فیلمسازان همیشه این دغدغه را داریم که کسی حین نمایش فیلم، سالن را ترک نکند و از این منظر خوشحال بودیم. ضمن اینکه بعد از نمایش فیلم ابتدا منتقدان ایتالیایی و بعد منتقدان فرانسوی و... درباره فیلم تقدیم‌های خوبی نوشتند، مردم هم استقبال خوبی کردند. امتیازهایی هم که به فیلم ما می‌دادند، خیلی بالا بود. در واقع استقبال از فیلم بیش از تصورمان بود. ۸۰ درصد از منتقدان حاضر در ونیز به ما ۴ ستاره و برخی هم ۵ ستاره دادند، رسانه‌های ایتالیایی هم به گفت‌وگو با ما پرداختند، به طوری که این استقبال برای ما خوشحال‌کننده و بیش از تصورمان بود؛ چون انتظار نداشتیم تا این حد با فیلم ارتباط برقرار کنند».

رسانه‌های ایرانی نوشته‌اند احمد بهرامی که در مراسم اختتامیه حاضر نبود، در پیامی به جشنواره تحریم‌های اقتصادی سال‌های اخیر را محکوم کرده‌است. درست مثل مجید مجیدی و شهرام مکرری که آنها نیز در جشنواره ونیز درباره تحریم‌ها سخن گفتند. حالا این کارگردان در گفت‌وگو با خبرنگاری مهر از مواضع خود علیه تحریم در اختتامیه این رویداد بین‌المللی دفاع می‌کند: «ما همه در یک خانواده زندگی می‌کنیم و خانواده بزرگی به نام ایران را تشکیل داده‌ایم. اگر مشکلی هم وجود دارد، من فیلمساز، شمای خبرنگار، آهنگر، نجار، همه و همه باید دست به دست هم دهیم و مشکلاتمان را حل کنیم. متأسفانه برخی از دوستان بعد از ویدیوی من در جشنواره فیلم ونیز، کامنت‌های بدی برای من نوشتند که چرا درباره تحریم‌ها صحبت کردی؟ مگر در کشور خودمان مشکل نداریم؟ واقعیت این است که من هم این موضوعات را می‌فهمم، من هم درک می‌کنم، من هم مشکل دارم، من هم با این گزنی‌ها دست و پنجه نرم می‌کنم. اما نکته بزرگ‌تر این است که در این مملکت خودمان باید به داد خودمان برسیم. من هم به رفتار خیلی از مدیران و مسئولانی که کار می‌کنند، نقد زیادی دارم؛ چرا که با رفتارهایشان ما را گرفتار کرده‌اند، ولی جای گفتن این حرف‌ها در میان خودمان و در رسانه‌های خودمان است. طرح این مسائل در تریبون‌های خارجی دردی از ما دوانمی‌کند، ضمن اینکه نظر کلی من درباره تحریم‌ها همان است که در آن ویدیو گفته‌ام».

کارگردان برگزیده بخش «افق‌ها» ونیزی می‌افزاید: «این تحریم‌ها واقعاً عادلانه‌است و فقط فشار مضاعف روی مردم می‌آورد و هیچ سودی برای کشورها و مردمان دیگر ندارد، به جز ترامپ که از این تحریم‌ها استفاده می‌کند. تحریم یک مسأله سیاسی است و به مردم و بیماران کشور ما ربطی ندارد اما مردم ما از تحریم و نبود داروهای رنج می‌برند. بنابراین من ترجیح دادم درباره این مسأله صحبت کنم تا بدانند که ملت ایران از تحریم در مشقت هستند. چرا باید چنین تصمیمی بگیرند؟ مگر راه حل دیپلماتیک وجود ندارد؟ مگر برجام برای این مسأله نوشته نشد؟ آنها می‌توانستند پایبند باشند. من اصلاً آدم سیاسی نیستم و هیچ وقت هم پست سیاسی نمی‌گذارم، ولی به نظر حق با ملت ایران است و تحریم‌ها درست و عادلانه نیست» □

اولین جشنواره واقعی دوران پسا کرونا برندگانش را شناخت

ونیز ۷۷ در ایستگاه آخر

سه سینمای ماکه در بخش‌های جنبی جشنواره توانسته بود صاحب سه جایزه شود، در مراسم پایانی نیز جایزه نخست بخش افق‌ها و جایزه بازیگری فستیوال را به دست آورد تا از نظر کمیت حضور موفق در ونیز ۷۷ داشته باشد

نگار باخانی و بلا بعد از ۱۰ روز هفتاد و هفتمین دوره جشنواره فیلم ونیز با اهدای جوایز اصلی به پایان راه رسید. دوره‌ای که برای سینمای ایران می‌تواند یک دوره به یادماندنی و تاریخی قلمداد شود؛ سینمای ماکه یک روز قبل از مراسم اختتامیه، در بخش‌های جنبی جشنواره توانسته بود صاحب سه جایزه شود، در مراسم پایانی نیز جایزه نخست بخش افق‌ها و جایزه بازیگری فستیوال را به دست آورد تا از نظر کمیت حضور موفق در ونیز ۷۷ داشته باشد. از این مهم‌تر اما واکنش رسانه‌های رسمی داخل کشور به این جوایز بود. مثلاً برنامه هفت؛ که تاکنون سابقه نداشته، حتی اخبار موفقیت‌های سال‌های اخیر سینمای مستقل ایران را نیز پوشش داده باشد، در برنامه این هفته به حمایت تمام‌قد از فیلم مجید مجیدی پرداخت و در بخش‌های مختلف برنامه از این فیلم و احتمال موفقیتش در فستیوال ونیز گفت - تا نشان دهد جشنواره‌های غربی هم می‌توانند خوب باشند، به شرطی که جایزه‌شان را به فیلمسازی بدهند که قبول‌شان داریم و قبول‌مان دارند!

اصلی فیلم‌های ایرانی حاضر در هفتاد و هفتمین دوره فستیوال ونیز چندین جایزه در بخش جنبی این جشنواره دریافت کردند. فیلم «جنایت بی‌دقت» ساخته شهرام مکرری و نویسندگی نسیم احمدپور و شهرام مکرری جایزه بهترین فیلمنامه اورژینال از منتقدان مستقل دریافت کرد. «دشت خاموش» به کارگردانی احمد بهرامی دیگر نماینده سینمای ایران هم جایزه فیپرشی (جایزه انجمن جهانی منتقدان) را هم در این بخش دریافت کرد. فیلم «خورشید» ساخته مجید مجیدی نیز جایزه «فانوس جادویی» را در بخش جنبی این رویداد نصیب خود کرد. نهاد اجتماعی - فرهنگی «سینه سرفولی» به عنوان اهداکننده این جایزه بهانه اهدای جایزه به فیلم «خورشید» را روایت و فادرازه جهان‌دیده شده کودک (و «تصویرسازی تضاد میان دنیای کودکی و بزرگسالان» عنوان کرد. به عقیده نویسنده، بیانیه این نهاد «از این مهم‌تر پرداختن به بدسرپرستی یا بی‌سپرستی کودکان کار و نبود آموزش و نگرش سرکوب‌کننده رفتارهایی که باعث می‌شود این کودکان به نوعی از کودکی خود محروم شوند، جالب توجه است. باید به بازی فوق‌العاده بازیگران نوجوان اشاره شود که خارق‌العاده احساسات را بیان می‌کنند. پیروزی نهایی فیلم واقع‌بینانه است؛ زمانی که صدای زنگ مدرسه در فضای خالی مدرسه‌ی پیچد».

ایرانی‌های شب آخر

اما در شب اصلی جوایز، رهاورد سینمای ایران از ونیز ۷۷ جایزه بهترین فیلم بخش «افق‌ها» برای «دشت خاموش» و جایزه مارچلوماسترواتی برای بهترین بازیگر جوان به روح‌الله زمانی بازیگر فیلم «خورشید» بود. احمد بهرامی که در روز نهم جشنواره ایران بازگشته بود در مراسم حضور نداشت. در ویدیوی جایزه خود را به مردم ایران که در شرایط تحریم به سختی زندگی می‌کنند اهدا کرد: «این جایزه را با افتخار به مردم سرزمین ایران تقدیم می‌کنم که با وجود تحریم‌های سیاسی ناعادلانه روزگار سختی را سپری می‌کنند. آرزوی سلامتی، شادی و صلح برای مردم دنیا دارم» و اوسومین کارگردان ایرانی ونیز امسال بود که به شدت از تحریم‌های غیرانسانی آمریکا انتقاد کرد. پیش از او، مجید مجیدی و شهرام مکرری نیز در گفت‌وگوهای رسانه‌ای مختلفی به این موضوع اشاره کرده بودند - که این گفته‌ها از سوی رسانه‌های رسمی ایران با استقبال فراوانی مواجه شده بود. در بخش بازیگری نیز بعد از اهدای جایزه بازیگری زن و مرد به خانسباتملو بیجی میحانی «جایزه مارچلوماسترواتی» برای بهترین بازیگر جوان به روح‌الله زمانی بازیگر فیلم «خورشید» اهدا شد که به این معنا بود بازیگر نوجوان این فیلم بهترین بازیگر جوان جشنواره «دشت خاموش» برای دریافت جایزه او که خود به دلیل مثبت شدن تست کرونا از حضور در ونیز بازمانده بود، مجید مجیدی و شمیلا شیرزاد روی سن حاضر شدند. مجیدی از مدیران جشنواره «که در شرایط سخت کرونا بی‌جشنواره را برگزار کردند» تاز به سینما دادند» تشکر کرد و شمیلا شیرزاد بازیگر نوجوان فیلم هم صحبت‌های احساسات‌برانگیزش را که ایرانی‌ها بیشتر در جشنواره فجر شنیده بودند، تکرار کرد: «من شمیلا شیرزاد هستم. من و امثال روح‌الله زمانی همه بچگی مان را در خیابان کار کرده‌ایم. سال گذشته من مشغول دستفروشی بودم. ممنونم از آقای مجیدی و سینما که رویاهای ما را به ما برگرداندند». خود روح‌الله زمانی نیز در یک پیام ویدیویی از مجید مجیدی تشکر ویژه کرد: «که مسیر زندگی من را به کلی تغییر داد. من بچه‌ای هستم که از دل کودکان کار بیرون آمده‌ام و امیدوارم روزی برسد که هیچ کودک کاری در جهان نباشد و تمام امکانات پیش‌روی‌شان باشد» □

ونیز ۷۷ مهم‌ترین جایزه‌اش موسوم به شیر طلا را به فیلم آمریکایی «سرزمین آواره‌ها» ساخته کلویی ژانو اهدا کرد. جایزه بزرگ هیأت داوران نیز به فیلم «نظم نوین» ساخته مایکل فرانکو محصول مشترک فرانسه و مکزیک رسید، تا کاملاً برخلاف انتظاراتی که وجود داشت، عمل شده باشد. فستیوال ونیز ۷۷ اولین رویداد مهم سینمایی امسال بود که از شیوع کرونا به این سوبه صورت حضوری برگزار شد. در بخش مسابقه این دوره در کنار «خورشید» مجید مجیدی که به نمایندگی از سینمای ایران در این فستیوال حاضر بود، «شب» به کارگردانی جیانفرانکو رزی، سینماگر ایتالیایی، فیلم آمریکایی «دنیا بی که در پیش است» ساخته مونا فست‌ولد، «در میان مردن» ساخته هلال بایداروف از آذربایجان، «نظم نو» ساخته میشل فرانکو مکزیک، «رقای عزیز!» ساخته آندری کونچالوفسکی فیلم هندی «مربد» به کارگردانی چیتانا تامهانه، «کجا می‌روی، آید!» اثر یاسمیلان پانچ، «خواهران ماکالوسو» به کارگردانی اما دانته، «عاشقان» ساخته نیکول گارسیا، «لیلا در حیفا» ساخته آموش گیتای، «و فردا تمام دنیا» ساخته جولیا وون هاینز، «یک زن جاسوس» ساخته کیوشی کوروساوا، «تکه‌هایی از یک زن» ساخته کورنل موندروشو، «خانم مارکس» ساخته سوزانا نیکیارلی، «پدرمان» اثر کلاودیو نوچه، «دیگر هرگز برف نمی‌بارد» ساخته مالگورزاتا موفسکا و میکال انگلرت و «سرزمین آواره‌ها» ساخته کیوشی ژانوچسما به جوایز این فستیوال داشتند. در نهایت، با ریاست اکریت بلانشت «بازیگر برنده اسکار بر هیأت داوران بخش رقابتی و داوری» و رونیکا فرانز «کارگردان و فیلمنامه‌نویس اتریش» و جوناهاگ «کارگردان فیلمنامه‌نویس انگلیسی» «نیکولای جیویا» نویسنده ایتالیایی، «کریستین پترولد» فیلمساز آلمانی، «مت دیلون» بازیگر استرالیایی و «لودویان سانیه» بازیگر فرانسوی بعد از ۱۰ روز در نهایت شیر طلا به فیلم آمریکایی «سرزمین آواره‌ها» و جایزه بزرگ هیأت داوران نیز به فیلم «نظم نوین» اعطا شد تا نتایجی غیرکلیشه‌ای در این دوره به ثبت برسد. جایزه ویژه هیأت داوران هم به فیلم «رقای عزیز» ساخته «آندری کونچالوفسکی» کارگردان سرشناس روس اهدا شد.

زنگ آغاز جوایز

درست فردای روزی که در تهران برای اولین بار مراسمی مناقشه‌برانگیز برای تجلیل از افتخار قربان سینمای ایران در عرصه بین‌المللی برگزار شد، یک روز پیش از آغاز اختتامیه